

**BELGISCHE SENAAAT****SENAT DE BELGIQUE****ZITTING 1980-1981****SESSION DE 1980-1981**

9 JUNI 1981

9 JUIN 1981

**Ontwerp van wet waarbij in de arbeidswetgeving sommige bepalingen betreffende de deeltijdse arbeid worden opgenomen**

**Projet de loi Insérant dans la législation du travail certaines dispositions relatives au travail à temps partiel**

**VERSLAG****RAPPORT**

**NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE SOCIALE AANGELEGENHEDEN UITGEBRACHT DOOR DE HEER VANNIEUWENHUYZE**

**FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DES AFFAIRES SOCIALES PAR M. VANNIEUWENHUYZE**

Uw commissie heeft dit ontwerp van wet, dat door de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd aangezonden, besproken tijdens haar vergadering van 13 mei 1981.

Le présent projet de loi, transmis par la Chambre des Représentants, a été examiné par votre Commission au cours de sa réunion du 13 mai 1981.

\*\*

\*\*

**I. — TOELICHTING VAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID**

**I. — EXPOSE DU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL**

Het ontwerp, aldus de Minister, beoogt een juridisch kader tot stand te brengen voor de deeltijdse arbeid. Deeltijdse arbeid wordt meer en meer toegepast. Een juridische regeling hiervoor ontbreekt evenwel nog.

De Minister wijst er voorts op dat de bespreking in de Kamercommissie grotendeels betrekking heeft gehad op de vraag of voor de deeltijdse arbeid een bijzonder statuut moest worden uitgewerkt.

Le projet, déclare le Ministre, vise à créer un cadre juridique pour le travail à temps partiel. Ce dernier est d'usage de plus en plus courant. Cependant, il ne fait encore l'objet d'aucun texte législatif.

Le Ministre signale que le débat en Commission de la Chambre a porté en grande partie sur la question de savoir s'il faut prévoir un statut spécial pour le travail à temps partiel.

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heren De Rore, eerste Ondervoorzitter; Bailly, Califice, Conrotte, De Clercq C., Delebeck, Egelmeers, Mevr. Herman-Michielsens, de heer Leclercq, Mevrn. Maes-Vanrobaeys, Remy-Oger, de heer Spitaels, Mevr. Staels-Dompas, de heren Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vangeel, Wathelet en Vannieuwenhuyze, verslaggever.

Plaatsvervangers : Mevr. Bernaerts-Viroux, de heren Claeys, Humblet en Payfa.

**R. A 12058**

**Zie :**

**Gedr. St. van de Senaat :**

647 (1980-1981) N° 1 : Ontwerp van wet overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Ont participé aux travaux de la Commission :

Membres effectifs : MM. De Rore, premier Vice-Président; Bailly, Califice, Conrotte, De Clercq C., Delebeck, Egelmeers, Mme Herman-Michielsens, M. Declercq, Mmes Maes-Vanrobaeys, Remy-Oger, M. Spitaels, Mme Staels-Dompas, MM. Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vangeel, Wathelet et Vannieuwenhuyze, rapporteur.

Membres suppléants : Mme Bernaerts-Viroux, MM. Claeys, Humblet et Payfa.

**R. A 12058**

**Voir :**

**Document du Sénat :**

647 (1980-1981) N° 1 : Projet de loi transmis par la Chambre des Représentants.

De Nationale Arbeidsraad heeft geoordeeld dat zulks niet nodig is : deze preciaire vorm van arbeid moet zo soepel mogelijk georganiseerd kunnen worden; bovendien moeten de deeltijdse werknemers als volwaardige werknemers worden beschouwd.

Om dezelfde reden wordt ook geen definitie van deeltijdse arbeid gegeven.

De bescherming van de deeltijdse werknemer werd zo doeltreffend mogelijk opgebouwd; zo is de instemming van de werknemersorganisaties nodig om voltijdse arbeid tot deeltijdse af te bouwen.

Het ontwerp strookt ook volledig met het beleid van de Europese Gemeenschap volgens hetwelk de deeltijdse arbeid als een onderdeel wordt gezien van de strategie om de arbeid beter te verdelen.

Tenslotte heeft ook de Commissie voor de Vrouwenarbeid zich positief over het ontwerp uitgesproken. Met haar opmerkingen (deeltijdse arbeid moet steunen op vrijwilligheid, moet zowel voor mannen als voor vrouwen gelden) werd rekening gehouden.

## II. — ALGEMENE BESPREKING

Enkele commissieleden verheugen zich over de indiening van het ontwerp en juichen het initiatief door de Minister genomen, toe.

Een lid merkt op dat de deeltijdse arbeid tot nog toe door de vakorganisaties en door de vrouwenbewegingen, uit het oogpunt van het statuut der werknemers, als marginaal werd beschouwd. Sedert de crisis wordt er een middel in gezien om het werk beter te verdelen. Daarbij komt dat sommige gezinnen een ander leefpatroon wensen. Het ontwerp beantwoordt derhalve aan de recente ontwikkeling van de leefgewoonten.

Een lid meent nochtans dat het zal noodzakelijk zijn de werkloosheidsreglementering aan te passen en ziet er een waarborg in die moet worden gegeven om de deeltijdse arbeid aanvaardbaar te maken.

Een ander lid is van mening dat het ontwerp vooral voor de vrouwen zal toepasselijk zijn. Zij vraagt zich evenwel af of het geen aanleiding zal geven tot de toename van sluikarbeid.

De Minister zegt dat dit ontwerp voornamelijk en hoofdzakelijk tot doel heeft de werknemers te beschermen. Anderzijds is het de bedoeling te vermijden dat nieuwe misbruiken zouden ontstaan, o.a. sluikarbeid.

Inmiddels werd het beheerscomité van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening gevraagd advies te verstrekken over de wijzigingen die ter zake in de werkloosheidsreglementering zouden moeten worden aangebracht.

Er moet in de toepassing een zekere soepelheid bestaan, alhoewel het niet uitgesloten is dat, na een zekere tijd, de reglementering aan de ervaring zal moeten worden aangepast.

Le Conseil national du Travail a estimé que ce n'est pas nécessaire : cette forme précaire de travail doit pouvoir être organisée de la manière la plus souple; en outre, les travailleurs à temps partiel doivent être considérés à l'égal des autres travailleurs.

C'est d'ailleurs la raison pour laquelle il n'existe aucune définition de la notion de travail à temps partiel.

La protection du travailleur à temps partiel a été conçue de manière à lui donner la plus grande efficacité; ainsi, l'accord des organisations de travailleurs est requis pour transformer un travail à temps plein en travail à temps partiel.

Le projet est parfaitement conforme à la politique de la Communauté européenne, qui considère le travail à temps partiel comme un élément d'une stratégie de meilleure répartition du travail.

Enfin, la Commission du Travail des femmes s'est prononcée elle aussi en faveur du projet. Il a été tenu compte de ses observations (le travail à temps partiel doit avoir un caractère de volontariat et pouvoir être exercé tant par les hommes que par les femmes).

## II. — DISCUSSION GENERALE

Plusieurs commissaires se réjouissent du dépôt du projet et rendent hommage à l'initiative du Ministre.

Un membre rappelle que, jusqu'ici, le travail à temps partiel avait été considéré comme marginal par les organisations syndicales et les mouvements féministes, au regard du statut des travailleurs. Depuis la crise, on y voit cependant un moyen de mieux répartir le travail. De plus, certaines familles aimeraient adopter un autre style de vie. Aussi le projet répond-il bien à l'évolution la plus récente de notre société.

Un commissaire estime toutefois qu'il sera nécessaire d'adapter la réglementation du chômage, et il considère que cette adaptation sera la garantie requise pour rendre acceptable le travail à temps partiel.

Un autre commissaire pense que le projet intéressera surtout les femmes. Il se demande toutefois si la nouvelle loi n'aura pas pour effet de développer le travail « en noir ».

Le Ministre répond que le projet vise avant tout et essentiellement à protéger les travailleurs. D'autre part, on entend bien éviter l'apparition de nouveaux abus, comme par exemple le travail clandestin.

Entre-temps, le comité de gestion de l'Office national de l'Emploi a été invité à donner un avis sur les modifications qu'il conviendrait d'apporter à la réglementation du chômage.

Il faudra une certaine souplesse d'application, encore qu'il ne soit pas exclu qu'après un certain temps, la réglementation doive être réadaptée à la lumière de l'expérience.

Verscheidene leden stellen de vraag of geen begripsomschrijving moet worden gegeven van wat onder « deeltijdse arbeid » moet worden verstaan.

Volgens een lid zou er toch een minimale omschrijving moeten zijn van het begrip « deeltijdse arbeid ». Een uur arbeid per dag kan bezwaarlijk als deeltijdse arbeid worden beschouwd. Is het niet nodig ten minste een minimum- en een maximumduur te bepalen ?

Een ander lid merkt op dat een werknemer die deeltijdse arbeid verricht als volwaardige arbeider moet worden aanzien. Alle wetten en reglementen in verband met zijn arbeid en ook inzake verkiezing voor de ondernemingsraad of het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen zijn op hem van toepassing. Een begripsomschrijving is dus overbodig. Maar wat is de toestand van iemand die slechts 45 minuten per dag werkt ? Is de wetgeving betreffende de sociale zekerheid op hem toepasselijk ?

Kan de overgang van de 38 naar de 36-urenweek worden beschouwd als een deeltijdse arbeidsregeling ? Moet toch niet ergens een grens worden bepaald ?

Nog een ander lid haalt het voorbeeld aan van een geneesheer die een medische secretaresse aanwerft, die gedurende 28 uren per week werkt met een onderbroken werkregeling (enkele uren in de voormiddag en enkele uren 's avonds). Zulk een opgelegde regeling heeft ongetwijfeld nadelen. Moet niet worden bepaald dat de uren doorlopend moeten worden gepresteerd ?

De Minister zegt hierop dat het voorbeeld aangehaald door voornoemd lid geen nieuwigheid is maar nu reeds bestaat. Hij verwijst naar de arbeidsregeling van toepassing voor het openbaar vervoer, de post, de ziekenhuizen enz. en merkt tevens op dat het toch vooraf schriftelijk moet worden vastgelegd.

Om onderworpen te zijn aan de sociale zekerheid moeten men gewoonlijk, afgezien van de uitzondering uitdrukkelijk in de wetgeving voorzien, meer dan twee uur arbeidsprestaties verrichten.

Voorts zegt de Minister dat het mogelijk is een minimum- en een maximumduur te bepalen; persoonlijk ziet hij de deeltijdse arbeid vooral als een bedrijvigheid waarvan de duur gelegen is tussen halftijds en drie vierde van voltijds.

Een commissielid vraagt vervolgens of deze wet geldt voor de overheidsdiensten, de uitzendbureaus en of er geen aanleiding bestaat om nader in te gaan op het begrip « variabele werktijd ».

De Minister antwoordt hierop dat er in de Regering momenteel overleg wordt gepleegd om de deeltijdse arbeidsregeling ook in de overheidsdiensten toe te passen. Het is duidelijk dat de deeltijdse arbeidsregeling ook geldt voor de uitzendbureaus. Hij acht het overbodig in te gaan op de term « variabele werktijd » aangezien deze regeling eveneens ressort

Plusieurs membres se demandent s'il ne serait pas nécessaire de définir la notion de travail à temps partiel.

L'un d'eux estime qu'il faudrait quand même préciser un tant soit peu cette notion. Il est en effet difficile de considérer une seule heure de travail par jour comme un travail à temps partiel. Ne s'impose-t-il pas de fixer à tout le moins une durée minimum et une durée maximum ?

Un autre membre fait remarquer que le travailleur occupé à temps partiel doit être considéré comme un travailleur à part entière. Toutes les dispositions légales et réglementaires doivent lui être applicables, tant en ce qui concerne son activité que les élections au conseil d'entreprise ou au comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail. Une définition est donc superflue. Mais quelle sera la situation de celui qui ne travaille que 45 minutes par jour ? La législation de sécurité sociale sera-t-elle d'application en pareil cas ?

Le passage de 38 à 36 heures par semaine peut-il être considéré comme un régime de travail à temps partiel ? Ne faut-il pas malgré tout fixer l'une ou l'autre limite ?

Un autre membre encore cite l'exemple du médecin qui engage une secrétaire médicale pour travailler 28 heures par semaine selon un horaire scindé (quelques heures l'avant-midi et quelques heures le soir). Un tel horaire imposé présente incontestablement des inconvénients. N'y a-t-il pas lieu de prévoir que les heures de travail doivent être prescrites sans discontinuité ?

Le Ministre répond que le cas évoqué par le préopinant n'est pas nouveau, puisqu'une telle pratique est déjà courante. Que l'on songe aux horaires applicables dans les transports publics, à la poste, dans les hôpitaux, etc. Le Ministre fait également remarquer que, de toute façon, ces conditions de travail doivent avoir été arrêtées au préalable dans une convention écrite.

Pour être assujetti à la sécurité sociale, il faut ordinairement effectuer des prestations de travail de plus de deux heures, sauf exception prévue expressément par la loi.

D'autre part, le Ministre ne voit aucune impossibilité de fixer une durée minimale et une durée maximale; personnellement, il considère qu'il conviendrait d'entendre surtout par travail à temps partiel une activité d'une durée allant de la moitié aux trois quarts d'une journée complète.

Un commissaire demande ensuite si la nouvelle loi sera applicable aux services publics et aux bureaux d'intérim et s'il n'y aurait pas lieu de préciser la notion d'« horaire variable ».

Le Ministre répond qu'une concertation est actuellement en cours au sein du Gouvernement pour appliquer également le régime du travail à temps partiel dans les services publics. Il va sans dire que ce régime s'appliquera aussi aux bureaux d'intérim. Le Ministre croit superflu de préciser la notion d'« horaire variable », celle-ci étant, comme d'autres, visée

teert onder de bepalingen van dit ontwerp, hetwelk toch een verbetering inhoudt.

\*\*\*

Tenslotte wordt in de commissie van gedachten gewisseld over de vraag of de volledige werkloze kan worden verplicht deeltijdse arbeid te aanvaarden.

Een lid oordeelt dat een werkloze aan wie deeltijdse arbeid wordt aangeboden, niet mag weigeren wanneer de werkaanbieding binnen zijn beroepsmogelijkheden valt en het loon voor de deeltijdse arbeid hoger ligt dan de werkloosheidsuitkering. Indien hij wel mag weigeren, dan zal het ontwerp geen grotere tewerkstelling scheppen en evenmin leiden tot een daling van de werkloosheid.

Een ander lid kan deze mening niet delen. Volgens hem kan « deeltijdse arbeid » voor een werkloze niet worden aanzien als een passende dienstbetrekking.

De Minister brengt nogmaals de algemene filosofie van het ontwerp in herinnering : determinerend in de huidige opvatting is dat het steeds een « vrijwillige akte » blijft van de werknemer. Het ontwerp wil een zo soepel mogelijk systeem in het leven roepen. Later zal blijken of het stelsel zal moeten worden aangepast. Wat nu het probleem van de werklozen betreft, zegt de Minister dat zij niet kunnen verplicht worden « deeltijdse arbeid » te aanvaarden. Het staat hun wel vrij zulke betrekking te aanvaarden. Wanneer zij dan opnieuw werkloos worden vallen zij terug op hun toestand van vóór het aanvaarden van de deeltijdse betrekking.

### III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

#### Artikel 1

Een commissielid constateert dat in het voorgestelde artikel 11*bis* duidelijk wordt omschreven welke bepalingen in de arbeidsovereenkomst voor deeltijdse arbeid moeten voorkomen. Hij vraagt of de sociale partners daarnaast nog bepaalde zaken bij CAO kunnen regelen, met name op grond van artikel 30 van de wet van 3 juli 1978. Hij merkt trouwens op dat de NAR in zijn advies ter zake gezegd heeft dat bepaalde preciseringen moeten kunnen worden aangebracht.

De Minister antwoordt dat artikel 11*bis* aangeeft welke verplichte vermeldingen moeten worden opgenomen in de schriftelijke arbeidsovereenkomst die wordt gesloten voor de uitvoering van deeltijdse arbeid. Volgens dit artikel moet de schriftelijke overeenkomst melding maken van de overeengekomen deeltijdse arbeidsregeling en werkrooster. Het kan slechts gaan om een arbeidsregeling en een werkrooster waarin het arbeidsreglement voorziet. Dit moet dus alle mogelijke werkroosters bevatten die in de onderneming van toepassing kunnen zijn, zodat in geval van glijdend werkrooster, waarin dit artikel ook voorziet, het toegepaste werkrooster slechts een van de werkroosters kan zijn die in het arbeidsreglement voorkomen. Met deze bepaling doelt het ontwerp van wet op de deeltijdse arbeid waarvan de wekelijkse duur werd vastgesteld zonder dat de overeenkomst de

dans les dispositions du projet, ce qui constitue tout de même une amélioration.

\*\*\*

Enfin, les commissaires ont eu un échange de vues sur la question de savoir si un chômeur complet peut être obligé d'accepter un travail à temps partiel.

Un membre estime que le chômeur à qui est offert un emploi à temps partiel ne peut le refuser si cet emploi correspond à ses qualifications professionnelles et si la rémunération de ce travail à temps partiel est supérieure à l'allocation de chômage. Si, par contre, on lui laisse la faculté de refuser, le projet ne permettra pas de développer l'emploi ni, par conséquent, de réduire le chômage.

Un autre membre ne peut partager ce point de vue. Il est d'avis que l'offre d'un travail à temps partiel ne saurait être considérée comme une solution adéquate pour un chômeur.

Le Ministre rappelle une fois encore la philosophie générale du projet : dans nos conceptions actuelles, l'élément qui reste déterminant est l'acceptation volontaire du travail à temps partiel par l'intéressé. Le projet vise à instaurer un système aussi souple que possible. On verra plus tard s'il y a lieu de l'adapter. Pour en revenir au problème des chômeurs, le Ministre déclare qu'ils ne peuvent être obligés d'accepter un travail à temps partiel. Il leur sera certes loisible de le faire, mais si, par la suite, ils sont à nouveau mis en chômage, ils se retrouveront dans la situation qui était la leur avant qu'ils aient accepté l'emploi à temps partiel.

### III. DISCUSSION DES ARTICLES

#### Article 1<sup>er</sup>

Un commissaire constate que l'article 11*bis* proposé précise clairement les mentions qui doivent figurer dans un contrat de travail à temps partiel. L'intervenant demande si les partenaires sociaux peuvent en outre régler certaines questions par une convention collective de travail, notamment sur la base de l'article 30 de la loi du 3 juillet 1978. Il fait d'ailleurs observer que, dans son avis en la matière, le CNT a dit que certaines précisions doivent pouvoir être apportées.

Le Ministre répond que l'article 11*bis* indique les mentions obligatoires que doit contenir le contrat de travail écrit conclu pour l'exécution d'un travail à temps partiel. Selon cet article, le contrat écrit doit mentionner le régime de travail à temps partiel et l'horaire convenus. Il ne pourra s'agir que d'un régime et d'un horaire de travail prévus au règlement de travail. Celui-ci doit donc prévoir tous les horaires possibles applicables dans l'entreprise. En sorte que, en cas d'horaire variable, prévu aussi dans cet article, l'horaire qui sera appliqué ne pourra être qu'un des horaires figurant au règlement de travail. Par cette disposition, le projet de loi vise le travail à temps partiel dont la durée hebdomadaire a été fixée sans que le contrat ait spécifié à l'avance les jours et les heures de travail. Il s'agit spécifiquement d'une des questions qui pourra être réglée par une convention collective de travail

werkdagen en de werkuren vooraf heeft aangegeven. Het gaat hier in het bijzonder om een van de problemen dat zal kunnen worden geregeld door collectieve arbeidsovereenkomst, gesloten in paritair comité, met dien verstande dat men, volgens artikel 38*bis* van de wet van 16 maart 1971 op de arbeid, bij collectieve overeenkomst niet mag afwijken van de bepalingen van het arbeidsreglement dat de arbeidsduur vaststelt. De sectoriële collectieve overeenkomst zal aldus bijvoorbeeld de procedure inzake verwittiging van de werknemer kunnen vastleggen. In verband met deze kwestie van de glijdende werkroosters heeft de Nationale Arbeidsraad reeds een aanvullende interprofessionele collectieve arbeidsovereenkomst gesloten die bepaalt dat de werkgever ten minste vijf werkdagen van tevoren in kennis moet worden gesteld van zijn werkrooster.

Voor het overige verklaart de Minister dat de regels van het arbeidsrecht, in het bijzonder die van de wet van 5 december 1968 op de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, ten volle uitwerking zullen hebben. Hij vestigt er ook de aandacht op dat, overeenkomstig de wet van 8 april 1965, een collectieve onderhandeling in voorkomend geval plaatsheeft om de bepaling van het arbeidsreglement op te stellen of te wijzigen, met name die welke betrekking hebben op de deeltijdse arbeid.

Een lid vraagt of uit het derde lid van artikel 11*bis* kan worden afgeleid dat bijvoorbeeld om de andere dag of alleen in de voormiddag wordt gewerkt.

De Minister antwoordt hierop : ja, op voorwaarde dat zulks duidelijk in de overeenkomst wordt bepaald.

Het artikel wordt eenparig (12 stemmen) aangenomen.

De artikelen 2, 3, 4, 5 en 6 worden zonder bespreking met dezelfde eenparigheid aangenomen.

#### Artikel 7

Een lid vindt het voorgestelde twaalfde lid van artikel 12 beperkend. Zoals de tekst luidt kunnen alleen geschillen betreffende deeltijdse arbeid voortaan aan de NAR worden voorgelegd. Waarom wordt artikel 12 niet ongewijzigd gehandhaafd als de overeenkomst inzake deeltijdse arbeid integreerend deel uitmaakt van de wetgeving ?

De Minister licht de draagwijdte van het huidige artikel 12 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen en van de wijziging die daarin wordt aangebracht, als volgt toe :

#### *1. Huidig artikel 12 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen*

1. Dit artikel regelt de procedure inzake de opstelling van het arbeidsreglement wanneer er geen ondernemingsraad bestaat in de betrokken onderneming (art. 11 van dezelfde wet heeft betrekking op het geval dat er wel een ondernemingsraad bestaat).

conclue en commission paritaire, sous réserve que, selon l'article 38*bis* de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, on ne peut déroger par convention collective aux dispositions du règlement de travail fixant la durée du travail. Ainsi, la convention collective sectorielle pourra par exemple établir la procédure d'avertissement du travailleur. Sur cette question des horaires variables, le Conseil national du Travail a déjà conclu pour sa part une convention collective de travail interprofessionnelle supplétive prévoyant que le travailleur doit être préalablement informé de son horaire au moins cinq jours ouvrables à l'avance.

Pour le surplus, le Ministre précise que les règles du droit du travail, en particulier celles de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, joueront pleinement. Il rappelle aussi qu'une négociation collective a lieu éventuellement pour élaborer ou modifier les dispositions du règlement de travail, notamment celles qui concernent le travail à temps partiel, conformément à la loi du 8 avril 1965.

Un commissaire demande si l'on peut déduire du troisième alinéa de l'article 11*bis* que l'intéressé peut, par exemple, travailler tous les deux jours ou seulement le matin.

Le Ministre répond qu'il en est bien ainsi, mais à condition que ce soit stipulé explicitement dans le contrat d'emploi.

L'article est adopté à l'unanimité des 12 membres présents.

Les articles 2, 3, 4, 5 et 6 sont adoptés sans autre discussion, à la même unanimité.

#### Article 7

Un commissaire estime que le douzième alinéa proposé de l'article 12 est limitatif. En vertu de ce texte, seuls des litiges en matière de travail à temps partiel pourront désormais être soumis au CNT. Pourquoi l'article 12 n'est-il pas maintenu tel quel si le contrat de travail à temps partiel fait partie intégrante de la législation ?

Le Ministre précise de la manière suivante la portée de l'actuel article 12 de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail ainsi que l'objectif de la modification qu'il est proposé d'y apporter :

#### *1. Article 12 actuel de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail*

1. Cet article règle la procédure d'établissement du règlement de travail lorsqu'il n'existe pas de conseil d'entreprise dans l'entreprise concernée (l'article 11 de la même loi concerne l'hypothèse où il y a un conseil d'entreprise).

2. Wanneer geen ondernemingsraad bestaat stelt de werkgever een ontwerp van reglement op. De werknemers kunnen hierover opmerkingen maken hetzij persoonlijk, hetzij door toedoen van een personeelsafvaardiging, hetzij door toedoen van de syndicale afvaardiging.

Wanneer er opmerkingen worden gemaakt, poogt de sociale inspectie de uiteenlopende standpunten binnen een bepaalde termijn te verzoenen.

Indien zij daarin niet slaagt kan de syndicale afvaardiging of de personeelsafvaardiging het geschil binnen een bepaalde termijn aanhangig maken bij het bevoegde paritair comité.

Indien er voor een bedrijfstak geen paritair comité bestaat, maakt de Minister tot wiens bevoegdheid de Arbeid behoort en die door de syndicale afvaardiging of door de personeelsafvaardiging van het geschil in kennis is gesteld, de zaak aanhangig bij de Nationale Arbeidsraad. Deze wijst, ten einde uitspraak te doen over het geschil, het paritair comité aan waaronder de ondernemingen ressorteren die een soortgelijke activiteit hebben (het gaat om meer dan een advies zoals het Kamerverslag, blz. 20, verkeerdelijk stelt).

## II. Artikel 12, zoals gewijzigd door het ontwerp

1. Het gewijzigde artikel 12 verschilt van de huidige tekst slechts op één enkel punt : wanneer er geen paritair comité bestaat, kan de Minister tot wiens bevoegdheid de Arbeid behoort niet alleen van het geschil in kennis worden gesteld door de syndicale afvaardiging (geschil dat betrekking heeft op enige wijziging van het reglement), door de personeelsafvaardiging (hetzelfde), maar ook door een representatieve organisatie indien het geschil, en uitsluitend in dit geval, betrekking heeft op de invoering van een regeling voor deeltijdse arbeid.

In dit geval maakt de Minister, zoals in de huidige tekst (behalve dat hij ook van het geschil kan in kennis worden gesteld door een representatieve organisatie), de zaak over aan de Nationale Arbeidsraad die, met het oog op een uitspraak, het paritair comité aanwijst waaronder de werkgevers die een soortgelijke activiteit uitoefenen, ressorteren.

2. Deze wijziging werd door de Nationale Arbeidsraad, die eenparig was, gevraagd, omdat hij van oordeel was dat met betrekking tot de procedure die moet worden gevolgd als er geen ondernemingsraad bestaat, de deelneming van de werkgevers in geval van invoering van een regeling voor deeltijdse arbeid, niet expliciet genoeg wordt geregeld. De Nationale Arbeidsraad was van oordeel dat de representatieve organisaties van de werknemers als dusdanig ook de gelegenheid moeten krijgen om het geschil aanhangig te maken bij het paritair comité en, als er geen paritair comité bestaat, om de Minister ervan in kennis te stellen zodat hij de zaak aanhangig kan maken bij de Nationale Arbeidsraad.

2. Lorsqu'il n'y a pas de conseil d'entreprise, c'est l'employeur qui établit un projet de règlement, lequel est soumis aux observations des travailleurs, soit individuellement, soit à l'intervention d'une délégation du personnel, soit à l'intervention de la délégation syndicale.

Lorsqu'il y a des observations, l'inspection sociale tente de concilier les points de vue divergents dans un certain délai.

Si elle n'y parvient pas, la délégation syndicale ou la délégation du personnel peut porter le différend devant la commission paritaire compétente, dans un certain délai.

Si, pour une branche d'activité, il n'existe pas de commission paritaire, le Ministre qui a le Travail dans ses attributions, informé du différend par la délégation syndicale ou la délégation du personnel, saisit le Conseil national du Travail, lequel désigne (il s'agit plus que d'un avis comme le dit erronément le rapport de la Chambre, p. 20) alors, pour se prononcer sur le différend, la commission paritaire dont relèvent les employeurs ayant une activité similaire.

## II. Article 12 modifié par le projet

1. L'article 12 modifié ne se distingue du texte actuel que sur un seul point : lorsqu'il n'existe pas de commission paritaire, le Ministre qui a le Travail dans ses attributions peut non seulement être informé du différend par la délégation syndicale (différend portant sur une modification quelconque du règlement), par la délégation du personnel (même chose), mais aussi par une organisation représentative si le différend, et uniquement dans ce cas, concerne l'instauration d'un régime de travail à temps partiel.

Dans ce cas, comme dans le texte actuel (sauf qu'il peut être informé également par une organisation représentative), le Ministre saisit le Conseil national du Travail qui désigne, pour se prononcer, la commission paritaire dont relèvent les employeurs ayant une activité similaire.

2. Cette modification a été demandée par le Conseil national du Travail unanime, qui a estimé qu'en ce qui concerne la procédure à suivre en l'absence de conseil d'entreprise, la participation des travailleurs en cas d'instauration d'un régime de travail à temps partiel n'est pas réglée de manière assez explicite. Le Conseil national du Travail a estimé qu'il fallait également permettre aux organisations représentatives de travailleurs comme telles de porter le différend devant la commission paritaire et, en l'absence de commission paritaire, d'en informer le Ministre pour qu'il saisisse le Conseil national du Travail.

Ingeval er een ondernemingsraad bestaat, was de Nationale Arbeidsraad van oordeel dat het overleg met de werknemers, in geval van eventuele invoering van een regeling voor deeltijdse arbeid, voldoende waarborgen biedt, daar de ondernemingsraad belast is met het opstellen en het wijzigen van het reglement.

De Minister geeft toe dat de formulering van de Nederlandse tekst onduidelijk is. Doordat de woorden « wanneer het geschil betrekking heeft op de invoering van een stelsel van deeltijdse arbeid », die in de Nederlandse ontwerp tekst ontbraken, *in fine* van het artikel bijgevoegd werden is de betekenis ervan niet volledig conform met die van de Franse tekst.

Een betere formulering zou inderdaad zijn :

« Indien voor een bedrijfstak geen paritair comité bestaat, maakt de Minister, tot wiens bevoegdheid de Arbeid behoort en die door de syndicale afvaardiging, de personeelsafvaardiging of door een representatieve werknemersorganisatie, wanneer het geschil betrekking heeft op de invoering van een stelsel van deeltijdse arbeid, van het geschil in kennis is gesteld, de zaak aanhangig bij de Nationale Arbeidsraad. »

Het aldus verbeterde artikel 7, evenals artikel 8 en het geheel van het ontwerp van wet worden eenparig aangenomen (13 stemmen).

Dit verslag is goedgekeurd bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

De Verslaggever,  
R. VANNIEUWENHUYZE.

De 1ste Ondervoorzitter,  
A. DE RORE.

Dans l'hypothèse où il existe un conseil d'entreprise, le Conseil national du Travail a estimé que la concertation avec les travailleurs en cas d'instauration éventuelle d'un régime de travail à temps partiel, présentait des garanties suffisantes, étant donné que le conseil d'entreprise est chargé de l'établissement et de la modification du règlement.

Le Ministre admet que la formulation du texte néerlandais manque de clarté. Du fait que les mots « lorsque le conflit a trait à l'introduction d'un système de travail à temps partiel », qui ne figuraient pas dans le texte néerlandais du projet, ont été ajoutés *in fine* de l'article, la signification n'en est pas entièrement conforme à celle du texte français.

Il serait dès lors préférable de rédiger le texte néerlandais comme suit :

« Indien voor een bedrijfstak geen paritair comité bestaat, maakt de Minister, tot wiens bevoegdheid de Arbeid behoort en die door de syndicale afvaardiging, de personeelsafvaardiging of door een representatieve werknemersorganisatie, wanneer het geschil betrekking heeft op de invoering van een stelsel van deeltijdse arbeid van het geschil in kennis is gesteld, de zaak aanhangig bij de Nationale Arbeidsraad. »

L'article 7 ainsi rectifié, l'article 8 et l'ensemble du projet de loi ont été adoptés à l'unanimité des 13 membres présents.

Le présent rapport est approuvé à l'unanimité des 13 membres présents.

Le Rapporteur,  
R. VANNIEUWENHUYZE.

Le 1<sup>er</sup> Vice-Président,  
A. DE RORE.

## ERRATUM

## ART. 7

De Nederlandse tekst van dit artikel leze men als volgt :

In artikel 12 van dezelfde wet wordt het twaalfde lid vervangen door de volgende bepaling :

« Indien voor een bedrijfstak geen paritair comité bestaat, maakt de Minister, tot wiens bevoegdheid de Arbeid behoort en die door de syndicale afvaardiging, de personeelsafvaardiging of door een representatieve werknemersorganisatie, wanneer het geschil betrekking heeft op de invoering van een stelsel van deeltijdse arbeid, van het geschil in kennis is gesteld, de zaak aanhangig bij de Nationale Arbeidsraad. »

## ERRATUM

## ART. 7

Il y a lieu de rédiger comme suit le texte néerlandais de cet article :

In artikel 12 van dezelfde wet wordt het twaalfde lid vervangen door de volgende bepaling :

« Indien voor een bedrijfstak geen paritair comité bestaat, maakt de Minister, tot wiens bevoegdheid de Arbeid behoort en die door de syndicale afvaardiging, de personeelsafvaardiging of door een representatieve werknemersorganisatie, wanneer het geschil betrekking heeft op de invoering van een stelsel van deeltijdse arbeid, van het geschil in kennis is gesteld, de zaak aanhangig bij de Nationale Arbeidsraad. »